

Garesia **Pas nda Por ai Garesiahündambo** **sürü papimarandi**

¹ Ro Por-anahi. Nindou ai moai ahei hohoanimonambo wambo Kraisindi hoafi ndowandifi ngafi ndandi sei hehi kafoarhindiri mburihü koarhehindiri, nga wani. Nga Sisas Kraias asu Ape God sapo yifihündi botimariri rani diboyafani wambo ahafandi hohoanimonambo ahandi hoafi semindi ho rambohünda kafoare hinngi-mareandiri.

² Munguambo anihondumbo-rihindeimbi ndanihü ro-babidimbo aniboadei ai-amboani Kraisindi nendi Garesia hifihü amarei siheimbo hihifarihündüri.

³ God sihefi Ape asu Adükari Sisas Kraias ai siheimbo moani hipoambo-ndineandürühi asu ngusüfo afurife kife hohoanimo ra mbisabinandür-amboane.

⁴ Sihefi moaruwai hohoanimo raguanambo-fembohünda asu nine moaruwai hohoanimo hifi ndanihü engoro ranambeahindi aboedafe-munimbohünda Kraias ai sihefi Ape Godindi yifiri sünguyu ahandi fi masagado.

⁵ Ranimboane asu sihiri munguambo si aho ra Godimbo aboed-ani mbisefi hohoanimo-ndefimboane. Nga anihond-ane.

Abodi hoafi mamirani yangir-ane engoro

⁶ God ai siheimbo Kraisindi moani hipoambofe sünguyu dibonyu-ndürühiya, wand-anei mehuyosi, nga asu moai se gedühi

hoafi ra süngur+hindi. Nga asu ngorü rani-poanimbo aboedi hoafi ra süngur+hindühi asu ahandi fikimi n+ngokoate-mayei. Raniyo asu ro rani-moatükun+ ramar+hindi ranahambo mahepünaheandi!

⁷ An+hond-ane, moai ngorü rani-poanimbo aboedi hoafi yangoro. Nga nindou bidifiri ai sihei hohoanimo ra mam+kar+yo wakifih+ asu ai Kraisi+mba aboedi hoafi ra ngorü-süngu ngorü-süngufe wakifembo hohoan+moyomo arundi. Ranimboanahi ro ndar+he hoafayah+.

⁸ Nga ro-anefti asu sünambeahindi nend-ani aboedi hoafi ra hoafinduan+ sapo siheimbo hefi hoafimayefi yahurai hoafikoate rani-poanimbo fiyoweimbi hoafayu ana, nindou ranahambo God ai hai ngoafi moaruwai raninambo koambiri+heir-amboane.

⁹ Siheimbo rani hoafi ra horombo hoafiyahundüreimb-anesi, nga asükaiya ro hapondani siheimbo hoafehandüri: Nindou ngorü ai ngu siheimbo aboedi hoafi ra, sapo horombo ro hoafimefa se an+hondümbo-mar+hindi, yahurai hoafikoate moani rani-poanimbo hoafeyundüri ana, nindou ranahambo God ai hai ngoafi moaruwai raninambo koambiri+heir-amboane.

¹⁰ Ro ndani hoafi hoafayah+ nda, nindou wambo aboed-ani yahombohündamboyo? Wani, nga Godimbo yangiri-anahi. Ro rani-moatükun+ ra an+hondü refembo sahehea rambar+hea-mbonana, asu ro Kraisi+ndi ratüpur+ya-r+handeimbi nindouyah+poani.

Por ai God+ndi hoafi sem+ndi horambo

tüküme fiyu hoafi

11 Wandafi mamî, awi sîheimbo randîhe hoafîndahandürî, ro sîheimbo aboedî hoafi ra ha hoafîyahandürî arîhandî ranana nindou-yafe hohoanîmonambo hoafîyopoanî.

12 Ranî-moatükunî ra nindou-yei-mayo moai sahamîndîhî asu moai nindou mamî ai wambo yamundeandîrî, nga wanî. Nga Sisas Krai ahandîhoari randîrî ranî hoafi ra wambo weindahî-mareandîrî.

13 Ro horombo Suda-yafe Godîmbo hohoanîmo ranî-sünggu yangîrî süngurîhandühî nîmboahambe ana, ro Kraiîndî nendî ranaheimbo moaruwaimbo-rîhearühî munğunambo awarîhefendürîmbo hohoanîmomayahî. Ranî hoafi ra se horombo hîmborîyeimb-ane.

14 Wandafi mamî, Sudahündî ranahei mbusümo nindou akohoandî ro dîbombo-memo ranahamumbo ngasündî-heapurîmboanahî. Roana moanî Suda-yafe hohoanîmo hondü ranahambo süngufembo nindou hamîndîyahî ranî-poanîmbo manîmboahî. Ranîyahî asu ro moanî yîhoefî amoao-yafe hohoanîmo ranîmbo yangîrî süngufe hombo ngusüfo pamarîheandî.

15 Nga asu ro nîngokoate-yahambeahîyo God ai wambo moanî hîpoambo-reandîrühî ahandî ratüpurî ratüpurîmbohünda kafoare hînîngîmareandîrî.

16 Ranîyo asu ro ahandî-mayo aboedî hoafi ra semîndî ho Suda-yafe ndîfo ranaheimbo bokarî-hefemböhünda ahandî nîmorî wandî hohoanîmoambe ndore korîmafoareandîrî. Ro

moai nindou ŋgorümbö-so dîdîboadore
hoafîmbiyundîrî sahehea tüküyaheandî.

¹⁷ Asu ro moai Serusaremînambo Kraisîndî
hoafî horomboyafu sowandümo
homo-rundeimbî ranahamumbo sowana
ndüfosimbo hahühî. Nga roana nîmehünou
Arebia hîfînambo yangîrîyahî ha mburîha asu
asükaiya Damaskus ŋgoafîna
hîhîrîma-rîheheandî.

¹⁸ Ranîyo asu ŋgîmî hîmbanî hoane, ranî
mbusümo ro Serusarem ŋgoafînambo
Pitandî-mayo bîdîfîrî wataporî hîmborîmbo
mahahühî. Ranîyahî asu ro ranîhü ai-dîbo
yimbu wik yangîrî manîmboahî.

¹⁹ Ranîhü ro moai Adükarîndî hoafî
sowandümo homo-rundeimbî hoeirîheapurî,
ŋga Sems Adükarîndî akîdî yangîrîyu
hoeimarîhinî.

²⁰ Ro sîheimbo pasambe nda
anîhondümböanahî hoafayahî. God ai hoafî
ranahambo fîfîreamboani, ŋga ro tîkai
hoafîyahühî-yahîpoanî!

²¹ Ranîyahî asu süŋgunambo ranîhünda
botîyahe hehea Siria, Sirisia hîfambe mahahî.

²² Asu Kraisîndî nendî Sudia-yafeambe
amarei ranai moai wambo ndorîhi fîfîrîhindîrî.

²³ Nga nindou bîdîfîrî ai wambo hoafî yangîrî
hîmborîmayei. Bîdîfîrî ai hoafîyeihîya, nindou
sapo ndan-aiyu sîhefîmbo
moaruwaimbo-reamunî marandî ranani
anîhondümböfo hohöanîmo ra awarîhefembo
yahuhaya hohöanîmomayu. Nga asu ranane
haponda ai ranî hoafî ra bokarîhai arandî,
masei.

24 Raniyei asu ai wandi sünguyo Godimbo aboed-ani masei.

2

*Por ai Adükar+ndi hoafi sowandümo
homo-rundeimbi nindou bidifiri babidi
hohoanimo mamü sünguarundi*

¹ 14 himbani sünguna asukai hihiriyahe Serusarem ngoafinambo wandafi Barnabas-dibo hahihüh+yeh+ Taitusimbo fihimari-horimindehi.

² Ro rani ngoafina mahahühi ra God ai wambo nafuimarandir-amboyahi mahahi. Raniyah+ ro ranihi tüküyahe nimboambo anihondumbo-rihindeimbi-yei bogori nindoumbo aningomo ahamumbo poan+mbor+heapuri mburaha ro Suda-yafe ndifo God+ndi hoafi hoafiya marihandi ranahambo hoafimehapuri. Ro n+ne ratüpurü horombo ramar+heandi asu haponda rawar+heandi ranai moani ngo afur+ndi+hoemboe saheheamboyah+ ramar+heandi.

³ Wandafi Taitus ai Grik+hündüyu ro-dibo mahehi, nga asu ahambo moai s+haf+ fi-hoeari ra kando t+nd+hawandi yahomo houmbo hüti-hütiruri.

⁴ Tiñirifo tüküme feyo ra tikaruhou anihondumbo-rundeimbi nahurai nindou y+hoefi mbusümo dibo hasiyafu tüküyafu masifomo. Ai ramefundü ra sapo s+hefimbo Krais ai Suda-yafe ah+nümbi hohoanimo-ambeah+ndi aboedambo-mareamuna asu s+hirü Krais-babidimbo aboedamboyahü animboefi.

Rani hoafi hihimboriyo mburumbo asu
 sihefimboya, ai ahinumbi hohoanimo rani
 hoarehi mbiniboadei-amboane moani
 ratupuriyei-rihundeimbi nou yahomo
 houbomo dibo masifomo.

⁵ Godindi aboedi hoafi hondu ranai
 siheimbo-so koadurumbo mbeyangorowa sefi
 hohumbo wambo asu ro moai ahamundi hoafi
 rani hoarehiyefi. Asu Taitusimbo fi-hoeari kefe
 tirihefembo rani hoafi ahamundi-mayo
 ranahambo moai yini sefi, nga wani.

⁶ Nindou bidifiri ahamumbo ndureimb-anemo
 masei. Ai bogorimbo-efundiyo wanayomoyo ra
 ambe. Nga Godindi himboahü nindou
 munquambo simogod-anei. Nindou ranai moai
 nini simbori hoafifimbi wandi aboedi hoafi
 ranihi türu hoafiyomo, nga wani.

⁷ Nga ai yaru fifirimarundi God ai wambo
 Suda-yafe ndifo ranaheimbo aboedi hoafi ra
 hoafimbohünda koamarihendiri, sapo ai
 Pitambo Suda ranaheimbo ahandi hoafi
 hoafimbohünda koamarisheru nou.

⁸ Nga sapo God ai Pitambo Suda ranaheimbo
 hoafi semindi ho hoafiyonduri-rambo ramariri
 nou ai wambo nginindi masendi Suda-yafe
 ndifo ranaheimbo Kraisimbo aboedi hoafi
 semindi ho hoafiyorambohünda.

⁹ God ai ahandi aboedi hoafi hoafiyorambo
 rani-poanimbo ratupuri masendiri ra nindou
 ranai fifirimarundi. Raniyomo Sems, Pita, asu
 Son ai bogori nindoumboyafu ni ngomombo
 Barnabas-dibo yihoehimbo waru
 fumafoarumuni shiri mamani rani
 ratupuriyefi-rihundeimb-anehi yahomo

houmbo. Ran+yefi asu ro mbiro fokoakomayefi
Barnabas-di bo ro Suda-yafe ndifo-yei mbusümo
ratüpurindehaní asu ai Suda-yei mbusümo
ratüpurindimboemo sefi hohu.

10 Ai mamí hoafi yangri yíhoehimbo
hoafiyomondühi yahomoya, 'Awi se nindou
moaruwai rananikoate-mayei
ranaheimbo-animbo faríhefendürimbo
hohoanímondafaní,' mehomondamboyahi asu
ro amboaní kameihí ranahambo refembo
híhífi-híhífiyahühí hohoanímomaya hahí.

*Por ai Andiok ngoafihü Pitandí moaruwai
hohoanimo weindahimareandí*

11 Pita ai Andiok ngoafihü
tüküme fiyu-amboyahi asu ro ahandí himboahü
nginíndí hoafimehando ahandí híhíndí
hohoanimo ranahambo.

12 Sapo raní ngoafihü nindou bídifiri Sems
koamaríhepurí ranai tüküfekoate-yomondambe
ana, Pita ai Suda-yafe ndifo
aníhondümbo-ríhindeimbí raní-babídimbo
sahüsihü nímarü marandí. Nga asu nindou
ranai tüküme fundamboyu ai Suda-yafe
ndifo-babídi raníhü piyu haya moai nímarü
sesü randí Sudambo yíhím borapurühí wambo.

13 Raníyomo asu Sudahündí wandafí mamí
bídifiri ranai Pita hohoanímomayu süngu
hohoanímomemo. Raníyo asu ahamundí raní
hohoanimo ranai Barnabasíndí hohoanimo
ranahambo mamíkarímaríra
raní-süngumareandí.

14 Raníyahí asu ro ahamumbo hoeiríheapura
aboedí hoafi aníhondü menjoro raní-nafí

süngufe ho-rakoate-memonda, asu ro nindou munḡuambo ahei hĩmboahũ Pitambo hoafiyahandowohũ sahiya, “Pita, seana Sudahünd-anafi, nga moai se Suda-yafe hohoanĩmo süngurowandĩ, nga Suda-yafe ndĩfo nahurai-anafi. Nga nĩmboe se Suda-yafe ndĩfo ranaheimboya, ‘Se Suda-yafe hohoanĩmo süngundĩhindĩ,’ asafi,” sa hoafĩmehandou.

Nindou ai Sisasĩmbo anĩhondũmboarĩhorĩ ana, ai nindou mbumundĩ hamĩndĩ nĩmboemboyei

¹⁵ Ro Sudahünd-anefi yĩhoefĩmbo hoafayahĩmuni, sapo roana Suda-yafe sĩrambeahĩndĩ tũkũmehund-anesĩ. Nga roana yĩhoefĩ ndĩfo sĩrambeahĩndĩ ahĩnũmbĩ hohoanĩmo süngukoate-yeimbĩ moai tũkũyahundi, nga wanĩ.

¹⁶ Ro rarĩhu fifĩrĩhumboanefĩ, God aiana moai nindou dũdi ahĩnũmbĩ hohoanĩmo mengoro ra süngure huanĩ ranĩmbo nindou mbumund-ani yahu randĩ, nga wanĩ. Nga nindou moanĩ Sisas Kraisĩmbo anĩhondũmboarĩhorĩ ranaheimboani nindou mbumund-aneĩ yahu arandĩ.

¹⁷ God ai Sudahündĩ yĩhoefĩmbo nindou mbumund-aneĩ mbeyahumuna sefi hohu asu ro Kraisĩmbo anĩhondũmboarĩhurĩ hefũhĩ ahĩnũmbĩ süngukoate-yefeimbĩ nahurai tũkũmehundĩ nindou amurĩ rawehindĩ nou. Nga ranĩmboane asu ro randĩhu hoafĩndefĩhũya, ‘Krais-ana moaruwai hohoanĩmo nĩmĩndĩhani,’ mbĩsefi hoafĩmandefĩyo? Ngĩrĩ randĩhu hoafĩndefĩ, nga wanĩ.

¹⁸ Ro mbumundĩ nĩngombohũnda ahĩnũmbĩ hohoanĩmo süngufembo ra hĩnĩngĩrĩhe mburĩha

asükai hihiriyahe asahamindihhi ana, ro
nindoumbo moaruwai hohoanimoayahi ra
nafuiya arihandi.

¹⁹ Godindi hoarehi nimarimbohünda
ahinümbi hohoanimo ranahandi sünguyo ro yifi
nahurai-mayahi ranimbo-hündambo-animbo
ahinümbi hohoanimo ngiri wambo hibadandiri.

²⁰ Ranane asu ro nimi keimbi
karihendeimbi-fih Kraisdibo yifyamboanahi,
nga hapondanambe ana ro moai yangiri
nimboahühi wandihoari hifandirihandi, nga
Kraisindi yangiri ningombo hohoanimo wandi
fiambe nimarimbo wambo hifandarandiri.
Ranane asu Godindi Nimori ai wambo
hipoamboreandiri haya nimi keimbi
karihendeimbi-fih yifimayu
aboedambofe-ndirimbohünda ahandi
nginindinambo ro yangiri animboahi.

²¹ Ro rarihe hoafiyahani moai Godindi moani
hipoambofe hohoanimo ranahambo
yiboaruko-riheandi. Nga sihiri Suda-yafe
ahinümbi hohoanimo sünguarihundi
raninambo sihiri Godindi himboahü
mbumundi nimboefi-mbonana, asu Kraisi
sihelimbohünda yifimayu ra moanimbore.

3

*Ahinümbi hohoanimo süngufe asu
anihondümböfe hohoanimo süngufe*

¹ Garesiahüнди seana hohoanimokoate-anei!
Nindou didai sheimbo
ngorü-süngumarundür-amboyei se
hohoanimokoate-ayeia? Ro shei himboahü
sapo Sisas Kraisi ai shefimbo

aboedambofe-munimbohünda nimí keimbi
karíhendeimbi-fihí yífi mayu ra hoafi mayaha se
wudi poaporíhi himborímayei.

² Ro síheimbo mamí hoafi ndanahambo
düundaheandürí samboanahí, nga se wambo
rani-moatükuní ra hoafíndahündírí. Se Yifiafi
Aboedí ra nünguríhi sahümündimboyeia?
Ahínümbí hohoanímo engoro ra sünguríhindühi
rani-süngumbo sahümündimboyei, asu Godíndí
hoafi ra aníhondümboríhi hehi sünguríhindühi
sahümündimboyei nünguríhimboyeia?
Aníhondümbofe süngu!

³ Awi se híhíndí hohoanímo-yeihíyeia? Se
Godíndí-mayo Yifiafi Aboedí ranahandí
ngíníndínambo píyei hehi Kraisímbo
süngumaríhorí heí asu haponda se moaní síhei
ngíníndínambo raní ratüpurí ra
moendímandíhiyo?

⁴ Se horombo Godíndí hoafi ranahambo
semíndímbo tíñírífomayei heí, nga asu tíñírífo
ra moanímbo-mandífeyo wanímandíyo? Ro
síheimbo hoafehandürí raní-moatükuní ranai
ana ngírí moanímbondífeyo.

⁵ Nímboe God ai síheimbo Yifiafi Aboedí
sagadürí asu síhei mbusümo hepünüfeimbi
moatükuní ra ratüpuríyu arandí? Ra sapo se
ahínümbí hohoanímo sünguríhindaníyo asu
ahandí hoafi himboríyei aníhondümboríhi
hehi sünguríhindaníyo? Aníhondümbofe
süngu-ane.

⁶ Sapo Abraham ramefiyu ranahambo-anímbo
hohoanímomboane. Sapo Godíndí hoafi yare
hoafíyowohü yahoya, 'Abraham ai Godímbo

an+hondümbomarira ai ahamboya nindou
mbumund-anafi mehundo,' meho.

⁷ Awi se ranahambo ndond+hi türüboad+hindi,
nga sapo nindou d+diyei ai God+mb
an+hondümbor+hor+ ar+hündi ranai ana
Abraham+ndi ahuir+ mam-anei.

⁸ Horombo hondü God ai Suda-yafe ndifo
ranaheimbo fi+fir+mareandür+ nindou ranai ana
sünguna aboedi hoafi ra
an+hondümbö-nd+himboyei ran+imboane ai
ranaheimbo aiana nindou mbumundi
ham+nd-anei mb+samboyah+ mehu. Ran+yo asu
horombo God ai aboedi hoafi ra Abraham+mb
yare hoafi mayundo sapo ahandi hoafi yare
hoafiyowohü yahoya,

“Si+hafi süngu-an+imbo süngunambo ro
muṅguambo nindou ranaheimbo
aboedi-aboedi+ndi-heandür+imboyah+,”
Stat 12:3

meho.

⁹ Sapo Abraham ai God+mb
an+hondümbomarira God ai ahambo
aboedi-aboedi-marir+ nou-an+imbo asu nindou
d+diyei an+hondümbö-ar+hor+ ranaheimbo
amboani Abraham+mb ramefiyu nou God ai
aboedi-aboedi-ndeandür+imbui.

¹⁰ Nindou d+diyei hohoan+moyeih+ya, ro
ah+nümb+ hohoan+mo muṅgu sünguar+hündi
ana, God ai yi+hoef+imboya, 'seana
mbumund-anei,' mbüsümbui asei ana, awi God
ai aheimbo moaruwaimbo-ndearümbui. Ni+mböe
sapo Baibor ai yare hoafiyohüya, 'D+diyei
muṅguambo ah+nümb+ hohoan+mo Bukambe
engoro ra mamam+ amboani süngukoate-aye

ana, God ai nindou ranaheimbo moaruwaimbo-ndearümbui, meho.

¹¹ Nda munquambo fifirihimboanei ahinümbi hohoanimo süngufe ran+ nimindi süngu ngiri nindou ai Godindi himboahü mbumundi nungu. Ran+moatükun+ ra sapo Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou düdi ai Godimbo anihondümboarir+ ranai-animbo Godindi himboahü nindou mbumundi tükündüfi nungumbui, meho.

¹² Nga asu ahinümbi hohoanimo ranai ana anihondümbofe hohoanimo rani-dibo simogodi-yafepoani. Sapo Baibor ai yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou düdi ahinümbi hohoanimo süngware hu-animbo yangiri nungumbui, meho.

¹³ Sihiri ngiri munquambo ahinümbi hohoanimo süngundihundi, nga ranimboane asu sihiri moaruwaimbo-ndahumboyefi. Nga Krai ai shefimbo moaruwaimbo-fembo ranambeahindi aboedambo-femunimbohünda ai moaruwaimbo-mefiyu. Sapo Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou daboe ahambo hifikoefembohünda kambohoani-fih+ parar+hor+ ana, ahambo God ai moaruwaimbo-ndirümbui, meho.

¹⁴ God ai Abrahamimbo aboedi-aboedife hohoanimo masagado ranahandihünd+yo Sisas Krai+ndi süngu Suda-yafe ndifo aheimbo-so amboani tükümbifeyo-wamboane yahuhayamboyu aboedambo-mareandüri. Sapo horombo God ai hoafimayu süngu, shefimboya ai Kraimbo anihondümbo-r+hindühi asu ai Yifiafi Aboedi ra mbisahümündi-amboane

yahuhayamboyu ramareandi.

*Ah+nümbi hohoan+mo ana God ai horombo
hoaf+rea-ndeimb+hünd+ ra ng+r+
raguanambo-ndeandi*

¹⁵ Wandafi mam+, awi nindou s+h+r+
munguambo si aho ra rar+hu ar+hund+ yahurai
hoaf+nda samboanah+: Sapo nindou yimbu ai
n+n+i-moatükun+mboyo hoafi fif+r+ne mburüna
ranahambo ndear+ hoaf-ane ran+hüsi
safandeimbi-hünd+ ra, asu nindou d+ dai hoafi
ranahambo ngorü-süngunde asu b+d+f+r+ hoafi
ran+fih+ tapar+manda-münd+poani, nga want.

¹⁶ God ai Abraham asu ahand+ n+mor+ mam+
ranahafan+mbo süngunambo aboed+ moatükun+
tükünd+femboe yahuhaya horombo
hoaf+mareap+r+. Asu ai moai ahuir+ af+nd+
ranaheimbo hoaf+yu, nga want. Nga ai moan+
ahuir+ mam+ ranahamboyu yare hoaf+yuhü
yahuya, 's+haf+ ahuirambo' mehu. Ahuir+
ranana Sisas Krai ranahamboyu yare
hoaf+mayu.

¹⁷ Ro hoaf+mayah+ ra yahurai-ane: Horombo
God ai Abraham+mbo horombo hoaf+rirüh+
hoafi f+ramünd+ mas+hend-ane. Nga asu
süngunambo 430 h+mban+ ai hoan+yo ranambe,
ah+nümbi hohoan+mo ranai tüküme feyo.
Ran+mboane asu ah+nümbi hohoan+mo süngun+
tüküme feyo ranai ng+r+ horombo God ai hoafi
f+ramünd+ mas+hend+ ranahambo y+h+r+nde
pandeandi. Asu ng+r+ horombo God ai horombo
hoaf+rea-ndeimb+hünd+ ranahambo
raguanambo-ndeandi.

18 Nĩne-moatũkuni God ai sihefiĩmbo saimbo horombo hoafiĩmareamuni ra ahĩnũmbi hohoanĩmo rani nafi sũngu sahumĩndefi mbarĩhu-mbonana, asu sihĩri sapo God ai horombo hoafiĩmareamuni rani-sũngu ŋgĩri sahumĩndefi. Nga horombo hoafi yangĩri sũnguyo God ai Abrahamĩmbo moanĩ aboedi-aboediĩmariri.

19 Nga asu nĩmboe ahĩnũmbi hohoanĩmo ranai tũkũfe meĩgoroa? Moaruwai hohoanĩmo nĩmĩndi aho ranai weindahĩfembo-hũndamboyo ahĩnũmbi hohoanĩmo ra tũkũmefeyo. Nga asu ahĩnũmbi hohoanĩmo ra ho-hombo rani-poanĩmbo nĩmorĩ God ai Abrahamĩmbo horĩmbo hoafiĩmariri ra tũkũmefiyu. Nga asu God ai ahĩnũmbi hohoanĩmo sũnambeahĩndi nendi ranahamumbo hoafiĩmayupura asu ai Mosesĩmbo hoafiĩmemonda asu Moses hoafiĩsemũndũ hu semũndũ hu-randeimbĩ nindou ranai Sudambo hoafiĩmayundũri.

20 Mamĩ nindou ahandĩhoari hoafiĩmboaiyu ana, ai ŋgĩri hoafiĩsemũndũ hu semũndũ hu-randeimbĩmbo hoafiĩndũndo. God ai ahandĩhoari hoafiĩyu marandi. Nga God mamĩ ai yangĩriyu Abrahamĩmbo horĩmbo hoafiĩre masagado raniĩmboane asu horĩmbo hoafiĩranai ahĩnũmbi hohoanĩmo ŋgasũndeamboane.

*Ahĩnũmbi hohoanĩmo ranana sihefiĩmbo Krai
sowana semĩndĩmunĩ hombo moanĩgui boagĩri
nahurai-ane*

21 Ranayo ana, asu ahĩnũmbi hohoanĩmo ranai sapo horombo God ai Abrahamĩmbo horombo hoafiĩmareandi ranahambo hĩfiĩnambomandeyo? Ai ra wani. Nga ahĩnũmbi

hohoanimo süngu God ai sïhefïmbo koadürü yangïri nïngombo mbasemuni-mbonana, sïhïri anïhondümbö Godïndï himboahü mbumundï nïmboefï.

²² Nga asu Godïndï hoafi hoafiyowohü yahoya, 'Munquambo nindou ranai moaruwai hohoanïmondï ngïnïndï ranï hoareh-anei,' meho. God ai yare hoafïmayu ra sapo ai yifirïyu nindou düdi Sisas Kraisïmbo anïhondümbö-arïhori ana, ai yangïr-anïmbo nïni-moatükunïyo ai Abrahamïmbo horombo hoafïmarirï ra ndahümündi-mboyei.

²³ Kraisïmbo anïhondümböfe hohoanïmo ranai tüküfekoateyo-ambeahïyo ahïnümbï hohoanïmo ranai sïhefïmbo tüküfe kïkïhïramïndïmunï ho-hombo anïhondümböfe hohoanïmo ra weindahï tüküfefeyo.

²⁴ Ranïyo asu sïhefïmbo ahïnümbï hohoanïmo ranai sïhïri Krais sowana homböhünda hïfandïmaramunï. Sïhïri ahambo anïhondümböndïhurühï Godïndï himboahü nindou mbumundï tüküfemböhünda hïfandïmaramunï.

²⁵ Ranïmboane asu sïhïri Kraisïmbo anïhondümböfe nafï ranana hapondanï ndanïhü engoro. Ranïmboane asu ngïri hapondanambe ana, ahïnümbï hohoanïmo ranai hïbadamunï ngo.

²⁶ Sisas Kraisïmbo anïhondümböfe hohoanïmo ranï-süngumboane munquambo se ai-babïdï nïmboeimbo asu Godïndï nïmorïmboyahï anïmboei.

²⁷ Se dïdïyei Krais-babïdï hundürïmayei ranïmboyei asu se ahandï hohoanïmo masahümündi.

28 Ranimboane asu Kraisindi nendimbofe ra Sudahünd-anei asu ahei ndifo rananei munḡuambo ra ḡgorü-poanimbo fiyeimbi-yeipoani. Nindou moani ratüpurüyeimbi rananei asu moani aboedi-poanimbo animboei rananei ai ḡgorü-poanimbo fiyeimbi-yeipoani. Asu nimorehi, nindowenihai ai ḡgorü-poanimbo fiyeimbi-yeipoani, ḡga wani. ḡga munḡuambo se Sisas Krai babidi animboei seana mam-anei.

29 Asu se Kraisindi nend-ayei ana, Abrahamindi ahurahi mamindei hehi asu se ninimoatükunimboyu God ai saimbo yahuhaya horimbo hoafire masihendi ra ndahümündi-mboeyi.

4

Sisas Kraisindi sünguyefi shiri Godindi nimorimbomehundi

1 ḡga hoafi ra ndahurai-ane: Nindou nimorihanḡgu ana, sapo ai ahandi afindandi-mayo munḡu-moatükunhi ra ndemümdümbui. Ai munḡu-moatükunhi hibadambuisi, ḡga asu awi ai akidouyu-ambe ana, ḡgiri ai hibadandi, ḡga ai moani ratüpurüyu-randeimbi nahurai nḡngumbui.

2 Nindou nimorhi ranai akidouyu-ambe ana, ai moanḡui afindi asu hifandi-randeimbi ranahafandi hoarehi nḡḡgu ḡgumbo asu ai ninisimboanüyo afindi ai ahambo hifandimbirand-amboane mehu ransi-simboanidagadombui.

³ Mare yahurai safane sihiri horombo nitori akidou nahurai hifi ndanihundambo moatükuni ranahandi moani ratüpuriyefeimbi manimboefi.

⁴⁻⁵ Nga asu ndeara si ra tüküfembo yangiriyoambeyo God ai ahandi Nitori ra hifina koamarisheru. Nimorehi ai ahambo wakimarimindo asu ai Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo mengoro rani-hoarehi manüngu. Nindou didiyei ai ahinümbi hohoanimo rani-hoarehi animboei ranaheimbo aboedambo-fembohünda God ai ahambo koamarisheru. Ranimbo asu sihiri Godindi nitorimbondahu burindemboyefi.

⁶ God ai shefimboya, ai wandi nitori-mbeyeiamboane yahuhayamboyu. Ranimboane asu ahandi Nitorindi Yifiafi shefi ngusüfoambe koamarihendi, sapo Yifiafi ranai ramareamuna sihiri Ape, wandi Ape, sefi arihundi.

⁷ Ranimbo-hündamboane asu se hapondani ana nindou ngorüнди moani ratüpuriyei-rihündeimbi nindou-yeipoani, nga Godindi nitori-anei. Asu se ahandi nitorimbo-mehindambo-wambo ai nini-moatükuni ahandi nitorambo napire masihendi ra dagadürimbui.

⁸ Horombo maho ana awi se moai Godimbo fifirihori. Nga ranimboyei se God hondü ningokoate amuri godi-mayei ranahei moani ratüpuriyei marihundi.

⁹ Nga asu hapondani ana se Godimbo ndorihori fifirihorimboanei. Nga awi asu God ai sheimbo fifirea-ndürimboani. Ranimboane

asu se n̄imboe asūkai h̄ifi ndanihündambo
moatükun̄i engoro ranahambo h̄ih̄ir̄iyahi aheia?
Asu se n̄imboe h̄ifi ndanihündambo
nḡin̄indi-koate ranahambo moani
ratüpur̄iyei-r̄ih̄ündeimbi n̄ingombo
hohoan̄imoayeia?

¹⁰ Seana Suda-yafe hohoan̄imo
s̄ungur̄ihindühi rani-poan̄imbo si, amoamo,
hoembo, yah̄imombo asu h̄imban̄i ranahambo
af̄indi hohoan̄imoyei r̄ih̄ündühane.

¹¹ Roana s̄heimbo ȳh̄imboar̄iharü. Ro
s̄heimbo far̄ih̄efe-ndür̄imbohünda ratüpur̄i
af̄indi t̄iñ̄ir̄ifoayah̄i ra h̄if̄in̄i p̄ind̄imboe
samboan̄ah̄i hohoan̄imoayah̄i.

¹² Kar̄has̄handür̄i wandaf̄i mam̄i, ro
s̄heimbo h̄üti-hoaf̄ehandür̄i. Se awi ro
ah̄in̄umbo hohoan̄imo s̄ungufekoate an̄imboah̄i
nahuraindei. Horombo ana roambo a
ah̄in̄umb̄i hohoan̄imo s̄ungufekoate man̄imboei
nahurai tükümeheandane. Horombo se moai
wambo n̄n̄i-moatükun̄i moaruwai
hohoan̄imoyahündir̄i, nga wani.

¹³ Wambo an̄gün̄nambo-marand̄ira s̄heimbo
sowah̄i boatei sühi aboedi hoaf̄i s̄heimbo
hoaf̄imehandüra se f̄if̄irar̄ihindi.

¹⁴ Wand̄i fiambe ra moai ndoreand̄ir̄i asu se
ran̄imboyei t̄iñ̄ir̄ifomayei, nga asu se wambo
moai daboad̄i h̄ih̄ir̄ihind̄irüh̄imbo
ȳboaruko-r̄ihind̄ir̄i, nga wani. Nga se moan̄i
wambo masah̄ümündi-nd̄ir̄i God̄ind̄i-mayo
s̄nambeah̄ind̄i nend̄iyu asu Sisas Krai
ahand̄ihoariyu sem̄ind̄imbo nou.

¹⁵ Se rani-s̄imboan̄i wambohünda
h̄ih̄ifi-h̄ih̄if̄imayei, nga haponda asu

hîhîfi-hîhîfi ra nahana? Horombo se wambo fehefembo afîndî hohoanîmomayei. Nga asu se sîhei himboarî ra himîndîmbombe-mbonana, se wambo hürühümündi sehi.

¹⁶ Awi ro sîheimbo aboedî hoafi ra anîhondümbo hoafayahandürî ra ro sîhei hürütümbî-mbaiyahîyo ndane?

¹⁷ Yinî, nindou bîdîfirî ai ahamundî hohoanîmo süngufembohünda sîheimbo hühûmaründürî hoangomosi, nga aboedî hohoanîmokoate-yomondühî ramarundürî. Nga ai ramefundî ra sîheimboya, Por mamîmbo daboadî hîhîrîhipurühî asu yîhoefîmbo ngînîndî süngumbîhimuna yahomo houmboemo.

¹⁸ Sîhîrî nindou fehefembo afîndî hohoanîmondefanî ra aboed-ane. Muŋguambo si se randîhîndî ro se-babîdîmbo nîngokoate-yahambe amboanî.

¹⁹ Wandî nîmori mamî, sapo nîmorehî ai nîmori wakemîndîmbo nîmînî nîmarîmbo asübusîmboayo yahurai-ane wandî ngusüfoambe asübusî amaro. Ro moanî yahurai hamînd-anîmbo sîheimbo asübusîmbonda nga-ngambo se Godîndî nîmori Sîsas Kraîs nahurai tükündahîmboyei.

²⁰ Karîhasîhandürî, haponda ro se-babîdîmbo nîngombo afîndî hohoanîmoayahî. Awi asükai sîheimbo afurîndîhe hoafîndahandürî samboanahî. Awi hapondanambe ana ro sîhei hohoanîmo ranahambo ngusüfo afîndî kürüheamboanahî.

Hagar Sara-yafe kafeefe hoafi

21 Awi haponda ro nindou se didiyei ahinümbi hohoanimo engoro ranahandi hoarehi nimboefimbo ase i sheimbo düdundaheandüri samboanahi: Awi se ahinümbi hohoanimo ranai hoafimayo ra himborikoate-wamboyeyi?

22 Sapo Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, Abraham ai nindowenih i nimori yimbumarapiri. Ngorü nimorehi moani ratüpuriyorandeyu asu ngorü ahandi nimorehi hondündimayu.

23 Abrahamandi nimori ra nimorehi moani ratüpuriyorandeyu Hagarandi mayu ranai koadürü nimori wakirihümüdi arihündi süngu tüküme fiyu. Nga asu nimorehi aboedi ni ngorandeyu Sarandi mayu ranai God horombo hoafimareandi rani süngu tüküme fiyu.

24 Hoafi ai yare hoafimayo ranahambo refe türüfoefemboane, nga kafoefe hoaf-ane ra. Nimorehi yimbu ra God ahandi nindou-babidi hoafi femindi asihefeyo yahurai-ane. Ngorü hoafi femindi asihefeyo ranana God ai Mosesimbo ahinümbi hohoanimo masagado nahurai Sainai wafu amaro ranahand-ane. Sainai wafuwami Moses ai ahinümbi hohoanimo masemüdü. Asu nindou ranai ahinümbi hohoanimo rani hoarehi nimoreimbo moani ratüpuriyeyirihündeyu nahurai-ane. Ranimboane Hagar ai ahinümbi hohoanimo hoafi femindi asihefeyo nahurai-ane.

25 Hagar ai Sainai Arebia-yomondi hifi wafu asu Suda-yomondi adükari ngoafi Serusarem nahurai-ane. Ranimboane asu Serusarem ngoafi ranai nindou rani ngoafihü amarei

rani-badidimbo ahinümbi hohoanimondi
hoarehi moani ratüpuriyei-rihundeimb-anei.

²⁶ Nga asu ngorü Serusarem sünambe anango
ranai ana moani aboedi nimarirandaimbi
ngoaf-ane. Ngoafi ranai ana
anihondumbo-rihundeimbi shEFI me-ane.

²⁷ Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya,
“Nimorehi ra seana hihifi-hihifiyafi.
Serusarem se hihifi-hihifiyafi.

Se nimir wakemindikoate nahurai-anafi.
Se heiründafühi asu hihifi-hihifiindafühi hoafi
püküna hoafindafi.

Se nimir wakemindimbo simboani
asübusi afindi semindikoate-ayafi.

Se nimorehi nindowenihinihingireandaimbi
nahurai-anafi,
nga se nimorehi nindoweniheimbi aheimbo
ngasündiwori hawa nimir
afindeimbindamboyafi,” *Aisaia 54:1*

meho.

²⁸ Wandafi mamini, seana Aisak nou Godindi
nimir-anei horombo Abrahamimbo horombo
hoafimareandi süngu.

²⁹ Nga asu nimir mamini sapo hondi ai nindou
shEFI hohoanimo süngu wakimarinindo
ranaiyu nimorehi nimir Yifiafi Aboedindi
nginindi süngu wakimarinindo ranahambo
tiniifo masagado. Hapondani amboani mamini
yahurai ahinümbi hohoanimo
süngurihindeimbi ai anihondumbo-rihindeimbi
aheimbo tiniifo sahündürini arihündi.

³⁰ Nga asu Baiborambe hoafi ra nüngure
hoafiyowa? Ai yare hoafiyowohü yahoya,
‘Nimorehi moani ratüpuriyorandaimbi ra

ahandi n̄imori rani-d̄ibo hefoar̄ihip̄iri. Nga
 ahandi-mayu n̄imori ranai ana nḡiri
 af̄indandi-mayo napo n̄imorehi aboedi
 n̄iŋgo-randeimb̄indi-mayu rani-d̄ibo
 ȳibobondand̄ifani, meho.

³¹ Wandaf̄i mam̄i, mun̄gu-moat̄ükuni s̄ih̄iri
 rani n̄im̄ind̄ih̄ündi f̄if̄irar̄ih̄ündi ana, moan̄i
 rat̄üpur̄iyo-randeimb̄i n̄imorehi ranahandi
 n̄imoriyef̄ipoani, ŋga s̄ih̄iri ana n̄imorehi
 aboedi n̄iŋgoweimb̄indi n̄imor-anef̄i.

5

S̄ih̄iri aboedi an̄imboef̄i yahurai yanḡiri n̄imboef̄imboane

¹ S̄ih̄iri aboedi n̄iŋgomboh̄ünda Sisas Krai ai
 s̄ih̄ef̄imbo ah̄in̄ümb̄i hohoan̄imo-ambeah̄indi
 aboedambo-mareamun̄i.
 Ran̄imbo-h̄ündamboane asu se ŋḡin̄ind̄ih̄ümündi
 n̄imboei. Nga asu se as̄ükaindei ah̄in̄ümb̄i
 hohoan̄imo rani hoarehi moan̄i
 rat̄üpur̄iyei-r̄ih̄ündeimb̄i t̄ükündahimboyei.

² Se h̄imbor̄indei! Ro Por-anahi nda s̄iheimbo
 ndar̄ihe hoafehand̄uri. Se ah̄in̄ümb̄i hohoan̄imo
 süŋgufemboh̄ünda s̄ihamund̄ihoari fi-hoear̄i ra
 kefe tir̄ih̄efe hohoan̄imo süŋguarundi ana, Sisas
 Krai ai nḡiri s̄ihamumbo fand̄ih̄epuri, ŋga
 wan̄i.

³ Nindou düdi ai ahandi fi-hoear̄i ra kare
 tir̄ar̄ihoayu ana, awi ro ahambo ah̄in̄i
 hoafehando: Asu se rani hohoan̄imo
 süŋguarandi ana, se ah̄in̄ümb̄i hohoan̄imo
 mun̄guambo eŋgoro ra kameih-an̄imbo
 süŋgunda ngaf̄i.

4 Nga asu ahinümbi hohoanimo ra süngufeyoani ranimbohünda God ai siheimbo mbumund-anei mbeyahua sei hehi hohoanimoayei ana, awi se Kraisiimbo hininḡiri+horühi asu Godindi moani hiipoambofe hohoanimo ra ḡiri siheimbo fandi+hendüri.

5 Nga ro Yifiafi Aboedi ranahandi ḡininindi-namboanefi Godimbo anihondumbo-r+hurühi y+hoefimbo nindou mbumund-anei mbeyahumuni sefi hohu ranahambo hiimboayefi.

6 Nga asu nindou ai Sisas Kraisi di+boehindi ana, fi-hoeari kefe tir+hefe hohoanimo-ane asu nindou fi-hoeari kefe tir+hefekoate hohoanimo-ane ranana awi moanane yahomboane. Nga anihondumbofe hohoanimo ai nindou ḡgorumbo ḡgusüfo pefe hohoanimo ranahambo botareandi ana, rani hohoanimo ra ai ndor+hoeimbi hamind-ane.

7 Se horombo ana Kraisiindi hohoanimo rasüḡgu aboedi maheiyo! Nga asu düdi ni+morü ai siheimbo rani+nafi ra gümareandüra asu se anihondü hohoanimo ra süngufekoate-mayeia?

8 God sapo siheimbo wand-anei mehu ranai moai nafi güreandüri. Nga wani.

9 Hi+bad+hümbö! Akidou hi+hindi hohoanimo ra afindi nindou-yafe hohoanimo mam+kari-ndandüri+imboe tapoko akidou sesambe apaiaro ana, asu sesü müḡgu hü+hüti yangiri nahuraiyohane.

10 Se Kraisi-di+bo manimboei-amboanahi asu ro yari+he hohoanimoayahü, ḡgiri se ḡgorü hohoanimo ndahümüdi, nga wandi

hohoanimo-animbo ndahümündi-mboyei, asahi. Nindou düdi ai sihei hohoanimo haponda ngorü-süngu ngorü-sünguarandürü ranana God ai ahambo tñirifo dagadombui.

11 Nga wandafi mamı, ro fi-hoearı kefe tırıhefe hoafi ra bokarıhehe-mbarıhı hahı-mbonana, asu wambo ngırı moaruwaimbo-rundırı. Nga ro hoafi ra bokarıhehe-mbarıhı hahı-mbonana, asu ro Kraıs ai nımı keimbı karıhendeimbı-fihı yıfımayu ranahambo bokarıhehe arıhandı rananımbı Suda ai ngırı ngusüfoambe yıboaruko-rıhindırı.

12 Nindou dıdıyei sihei hohoanimo ra ngorü-süngu ngorü-süngu arundı ranai ana, awı ai ahamundıhoarı fi-hoearı yangırı karu tırıhoemo asu tımoefı kameihı kambırupur-amboane.

13 Wandafi mamı, sıheimbo ana God ai aboedambo mbınımboeia yahuhayambo sınei yahundıreimb-aneı. Haponda se aboedambo anımbeısı, nga asu se ranahambo ngırı hohoanımondeihı hıfı ndanıhündambo hohoanımo ra warındahi ndahümündi. Nga se simborı ngusüfo pefırındeihı fandıhehindürı ndühündı.

14 Munğambo ahınümbı hohoanımo enğoro ra hoafi mamı ranı nımındıfih-ane türefıra-mındımboayo. Ai yare hoafıyowohü yahoya, 'Se nindou ngorümbo ngusüfo pandowandı sapo se sıhafı fimbo rawarowandı nou,' meho.

15 Nga asu se nımambeahındı nınıhondı burayei nou hohoanımoyeihı sıheihoarı

sĩmborĩ hoafũrɔyei ana, awi se ranahambo hĩbadĩhũmbo. Nga asu awi se sĩheihorĩ sĩmborĩ moaruwaimbo-firĩndeimboyei.

Yifiafĩ Aboedĩndĩ hohoanĩmo asu hĩfĩ ndanĩhũndambo hohoanĩmo

¹⁶ Wandĩ hoafĩ ro hoafayahĩ nda ndahurai-ane. Sĩhei hohoanĩmo ra Yifiafĩ Aboedĩ ranai-anĩmbo hĩfandĩ-mbĩrandũrĩ howamboane. Rananĩmbo asu se ŋgĩrĩ horombodĩdĩ hohoanĩmo ŋgusũfoambe amarondũrĩ ranahandĩ yifirĩ sũŋgundĩhi ŋgei.

¹⁷ Awi sĩhĩrĩ randĩhu fĩfĩrĩndĩhumboane, horombodĩdĩ hohoanĩmo ranai Yifiafĩ Aboedĩndĩ hohoanĩmo ra pũhĩyo hĩfĩnambofembo yaho haya refeyoan-ane, asu sĩmborĩ Yifiafĩ Aboedĩndĩ hohoanĩmo ranai horombodĩdĩ ŋgusũfoambe hohoanĩmo hĩfĩnambofembo hohoanĩmoayo. Rananafe yimbu moatũkuni ranai sĩmborĩ ŋgĩnĩndũrefe hafe. Ranĩmboane nĩnĩ-moatũkuni se refembo sei hehi hohoanĩmoayeĩ ra ŋgĩrĩ randĩhindĩ.

¹⁸ Sĩheimbo Yifiafĩ Aboedĩ ranai semĩndĩndũrĩ aho ana, asu se ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ranahandĩ hoarehĩyeipoanĩ.

¹⁹⁻²¹ Horombodĩdĩ ŋgusũfoambe hohoanĩmo ranana se fĩfĩrĩhimboanei. Ranĩ-moatũkuni ra ndahurai-ane: Nĩmorehĩ sĩsĩhĩmo hohoanĩmo, nindowenihĩ bĩrabĩrĩ hohoanĩmo, ŋgusũfoambe moaruwai botĩfe hohoanĩmo, tĩkai godĩmbo hohoanĩmombo, sanendĩ kabomombo dĩdĩbafĩfe hohoanĩmo, yiboarukofe hohoanĩmo, hohoanĩfe hohoanĩmo, watĩkoafĩ hohoanĩmo, dĩbokorĩ hohoanĩmo, sĩmborĩ hoafĩ hohoanĩmo, yikũrũbũrĩhefe nĩmarĩ hohoanĩmo, ŋgorũmbo

ngusüfoambe moaruwaimbofe hohoanimo, bia simindi hohoanimo, patiambe bia simindi hefe ho hohoanimo, rahurai hohoanimo aho ra. Horombo sheimbo hoafimehanduri yahurai-ane asukaiya ahini hoafehanduri. Munguambo nindou ai yahurai hohoanimo sünguarahi hei ana, ai ngiri God nginindi hifandarandi ranambe ngei, nga wani.

22-23 Nga asu Yifafi Aboedi aiana aboedi hohoanimo ndahurai ngusüfoambe botire randuhane. Ngusüfo pefe hohoanimo, hihifi-hihifi hohoanimo, ngusüfoambe afurife kife hohoanimo, nindou ngoru ai shefimbo moaruwaimbo-rhimunani ambirihumuni yaho hohoanimo, fehefe hohoanimo, nindou ndondofe hohoanimo, asu moani aboedi mbumundi ho hohoanimo, hiningrou safi ningo hohoanimo, hohoanimo ndofe kife hohoanimo aho ra. Moai ahinümbi hohoanimo mam-amboani rani hohoanimo ranahambo yowani yaho, nga wani.

24 Nindou didiyei ai Kraisindaye ana, ai ahei horombodidi ngusüfoambe hohoanimo ra ahandi yifiri asu hohoanife hohoanimo rani kameihi raguanambo-marhind-ane.

25 Yifafi Aboedi ranai shefimbo yangiri ningo hohoanimo masemuni. Ranimboane asu randihu hiningindhunda Yifafi Aboedi ai shefi hohoanimo ra hifandimbira howamboane.

26 Awi ngiri shefi fi ranahambo moani hoanirindihu shiri borindefi. Asu ngiri nindou ngorundi ngusüfoambe

moaruwaimbo-femböhünda hohoanimo
botindihundi. Asu ngiri ngörumbo ngusüfoambe
moaruwaindefühi hohoanimo-mbondefi.

6

Sihiri simbori farihefiri-ndefomboane

¹ Wandafi mamä, asu nindou ngörü ai
moaruwai hohoanimo ranambo
himondarimindo ana, nindou sapo didiyei
Yifiafi Aboedindi hohoanimo sünguri-hindeimbi
se nindou ranahambo wari hoafendühi aboedi
ndondondihori hiningindihori. Randihindühi
asu se sheihoari hibadihumbo, nga asu rani
hohoanimo ranai sheimbo amboani rande
hoeindeandüran moaruwai
hohoanimo-ndeimboyei.

² Se nindou ngörumbo tiririfo tükefeyo ra
simbori farihefirüdei. Rani süngumbo-animbo
asu se Kraisindi-mayo ahinümbi hohoanimo
engoro ra süngundihimboyei.

³ Nindou mamä ai ndürikoate-ani, nga ai ro
ndürümb-anahi, ehu ana, nindou ranai ahandi
fimbo woshihoafori hoafiyuhani.

⁴ Nindou mamamä sheihoar-animbo nine
hohoanimo ranahambo aboediyo moaruwaiyo
rawarheandi mbi sei hehi türüboadhindü. Nga
se shei hohoanimo nindou ngöründi
hohoanimo ra mamühindühi
yibobondihimboyei. Asu se sheihoari
nini-moatükuniyo ramarhindü ranahambo
hifihifihifindeimboyei.

⁵ Nĩmboe nindou munɣuambo mamamĩ ai aheihoar-anĩmbo ahei ratũpurĩ ranahambo wudĩpoaporĩhi hĩfandĩmbĩrĩhũnd-amboane.

⁶ Nindou dũdi Godĩndĩ hoafi yamunde-randeimbĩmayu ahandĩ yamundea-ndũreimbĩ ahambo bĩdĩfĩrĩ napo mbĩsahũndo-wamboane.

⁷ Awi se sĩheihoarĩ sĩhei fi ranahambo tĩkai hoafĩndeimboyei. Nindou dĩdai-amboanĩ ɳgĩrĩ Godĩmbo tĩkai hoafĩndundo. Nindou nĩnĩ-moatũkuni maɳgĩrĩ nũmbũr-ambe hĩfareandĩ ana, asu sũɳgunambo mare hĩfĩmareandĩ yahurai-anĩmbo asũkaindu hũndĩhembui.

⁸ Nindou ranai nĩne moaruwai hohoanĩmo maɳgĩrĩ nahurai hĩfareandĩ ana, yĩfayu amboanĩ sũɳgunambo rahurai safĩndowanĩ hũndĩhembui. Nga asu ai Yifiafĩ Aboedĩ ranahandĩ ɳgĩnĩndĩnambo aboedĩ hohoanĩmo hĩfareandĩ ana, asu sũɳgunambo ai Yifiafĩ Aboedĩ ranĩnambo yaɳgĩrĩ koadũrũmbo-koadũrũmbo nĩɳgoweimbĩ safĩndowanĩ hũndĩhembui.

⁹ Ranĩmboane awi sĩhĩrĩ aboedĩ mbumundĩ hamĩndĩ ratũpurĩ ranahambo refembo garĩbĩpoanĩ. Sĩhĩrĩ ranĩmbo garĩbĩkoate rani-fihĩ hamĩndĩ tũtũɳgarĩhundĩ ranĩnambo sũɳgunambo ranahandambohũndĩ sesi ranai safĩndowanĩ aboedĩ hũndĩhehumboyeĩ.

¹⁰ Ranĩmboane nĩnĩ-sĩmboanĩyo sĩhĩrĩ nindou amurambo fehefendũrĩmboayo, rasũɳgundĩ-hurĩmboane. Randĩhu-ndũhĩndowanĩ sapo wandafĩ mamĩ dĩdĩyei Adũkarĩmbo anĩhondũmbo-rĩhoreimbĩ

aheimbo rani-poani^{mbo} hamindi^{fandi}hehu-nduri^{mbo}ane.

Por ai Krai^s yifi^{yu}weimbi^{nimi} keimbi^{kar}hendeimbi^{ranahambo} hihifi^{hif}ifayu

¹¹ Hoafi^{nda} ro wandi^{hoari} suru^{papar}handi.
Se hoeindi^{hindi} ro wandi^{hoari} suru^{boagiri}-boagiri^{pamar}heandi.

¹² Nindou^{bidifiri} ai sihamumbo^{fi}-hoeari^{karu} tirihou^{yahomo} huti^{hüt}iarupuri^{ranani}mbo Suda^{ai} aboed-anemo^{mbiseiya} mehomo. Nindou^{ranai} yihimboyomondi^{hi} yahomoya, 'Ro Krai^s yihoe^fimbo^{nimi} keimbi^{kar}hendeimbi^{fih} yifimayu^{ranahambo} yangiri^{ani}hondumbo-ari^{hundi} ana, Suda^{ai} yihoe^fimbo^{moaru}waimbo-ndumunimboemo,' mehomo.

¹³ Nindou^{ranai} sapo Suda-yomondi^{ahinumi} hohoanimo^{ra} sowandumo-ndeimb-anemosi, nga^{asu} ai moai ahamundi^{hoari} rani^{moat}ukuni^{ra} ndoru^{sunguru} homo^{rundi}. Nga^{aiana} sihamundi^{fi}-hoeari^{ra} kefe^{tirih}efihü^{asu} ranahambo^{borin}defo^{yahomo} houmboanemo^{hohoani}moayomo.

¹⁴ Nga^{wandi} fimbo^{ana}, awi^{ro} sihefi^{Adükari} Sisas^{Krai} ai nimi^{keimbi} kar^hendeimbi^{yifimayu} ranahambo^{yangir}-animbo^{borinda} ngamboyahi. Rani^{sungu}ane^{hifi} ndanihündambo^{hohoani}mo^{ra} wandi^{hohoani}moambe^{moanane} asahi. Raniyah^{asu} ro-amboani^{mar}he^{nindou} hifinindi^{ahei} hohoanimo^{ranim}bohünda^{yifimayaha} nindou^{ai} wandi^{hohoani}mo^{ranahambo} moanane^{asei}.

¹⁵ Fi-hoeari^{kefe} tirih^{efekoate} hohoanimo^{asu} fi-hoeari^{kefe} tirih^{efekoate} hohoanimo^{ra} yiboboambo^{Godindi} himboahü^{moanane}. Nga

sìhefìmbò God ai sìmborì nindoumboreamunì
hìnìngìmareamunì ranane ai aboedì hamìndì
hondayo.

¹⁶ Nindou munḡuambo ai ranì hohoanìmo
enḡoro ra sùnḡuarìhi hei ranaheimbo God ai
hìpoambo-reandürühì ḡḡusüfo afurìfe kife
hohoanìmo mbìsagadür-amboane. Asu Godìndì
nendì munḡuambo ranaheimbo amboa
mbìsagadür-amboane.

¹⁷ Ndeara bìdìfìranambo hoafì hoafayahì:
Nindou mamì ai wambo tìḡümbì hohoanìmo
ḡḡirì ndendìrì, ḡḡa yowanì. Nindou ai wambo
harìmemondìra sìfo ananḡondìrì
ranì-sünḡunambo munḡuambo fìfìrìhìndì ro
Sisas Kraisìndì yanḡìr-anahì.

¹⁸ Wandafì mamì, sìhefì Adükarì Sisas Krais ai
sìheimbo moanì
hìpoambo-mbìreandürìmboane. ḡḡa
anìhond-ane.

Godindï Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 12 Dec 2025
c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3